

PARTICIPAREA PĂRINȚILOR ÎN ACTIVITATEA ȘCOLII.

VIZIUNI COMPARATIVE

Raport final despre rezultatele sondajului național cu privire la participarea părinților în activitatea școlii, realizat de IMAS în colaborare cu OSI și Centrul Educațional PRO

DIDACTICA la sfârșitul anului 2009

MULȚUMIRI

Echipa de elaborare a prezentului studiu își exprimă recunoștința față de toți cei care au adus o contribuție esențială în desfășurarea proiectului: echipei CEPS/Centrului de Politici Educaționale de pe lângă Universitatea din Ljubljana, în special dlui IGOR REPAC, pentru corectitudine și comunicare promptă; dnei GORDANA MILJEVICI de la Institutul pentru o Societate Deschisă, Budapesta, pentru suport profesionist și coordonare eficientă, care a transformat această provocare într-o oportunitate realistă de dezvoltare profesională și, nu în ultimul rând, Ministerului Educației din Republica Moldova, tuturor părinților și managerilor școlari implicați în sondaj, care ne-au împărtășit punctele de vedere cu sinceritate și interes.

ABREVIERI

RM – Republica Moldova

ME – Ministerul Educației

CP – Comitetul/Consiliul de Părinți

CȘ – Consiliul Școlii

SCOPUL CERCETĂRII: a investiga gradul de implicare și de activism școlar al părinților, tipul de parteneriate care se edifică în sensul asumării responsabilităților parentale și sociale; a identifica oportunitățile create de școală pentru menținerea relațiilor eficiente cu părinții și ajutorul oferit acestora; a stabili atitudinea directorilor față de parteneriatul școală-familie.

METODOLOGIA CERCETĂRII

Proiectul a fost implementat în 10 țări din Europa de Sud-Est cu scopul de a stabili nivelul manifestării parteneriatului școală-familie, ca una dintre problematicile comunităților educaționale contemporane.

Grupurile țintă ale studiului au fost constituite din: (I) părinți cu copii de vârstă școlară și (II) manageri de instituții gimnaziale.

Eșantionul studiului a fost format din 30 de gimnazii. Eșantionul a fost stratificat, probabilist, bistadial. În calitate de criterii de stratificare au servit 3 regiuni geografice (Nord, Centru, Sud), mediul de reședință (urban-rural) și numărul elevilor din instituția școlară

(gimnaziile au fost grupate conform mărimii lor: mici – pînă la 225 de elevi, medii – 226-450 de elevi și mari – mai mult de 450 elevi).

În fiecare instituție de învățămînt au fost intervievați: (I) părinți (în funcție de numărul de elevi, între 27 și 50 de părinți) și (II) managerul instituției. Pentru a putea analiza în mod comparativ relația școală-familie, au fost colectate opiniile a 1128 de părinți și 30 de manageri.. Colectarea datelor s-a desfășurat în perioada 30 noiembrie-30 decembrie 2009.

Conform regiunii geografice, 39,5% din părinții intervievați sînt din zona de Sud, 34,0% din zona de Centru și 26,5% din cea de Nord, iar conform mediului de reședință, 46,7% sînt din localități urbane și 53,3% din localități rurale. În funcție de mărimea instituției educaționale, 69,1% din părinții care au participat la cercetare au copii în gimnazii mici, 21,9% – în gimnazii medii și 9,0% – în gimnazii mari.

Pentru a avea o viziune obiectivă asupra implicării părinților în activitățile școlii, eșantionul cercetării nu a inclus părinți ai elevilor din clasa I, care, la acel moment, aveau o experiență de conlucrare cu școala de doar 3 luni și părinți ai elevilor din clasa a IX-a, care se implică activ în acțiunile școlare întrucît copiii lor absolvec gimnaziul. Vîrsta medie a copiilor despre care s-a discutat cu părinții este de 10,6 ani. În 70,8 din cazuri s-a discutat cu mama, în 13,6 – cu tata, iar în 15,6 – cu tutorii (bunici, unchi, mătuși, frați, surori, veri, vecini). Astfel, studiul indică prezența fenomenului copiilor rămași fără îngrijire parentală în rezultatul migrației adulților la muncă peste hotare. În ultimii 10 ani, în Republica Moldova, abandonul copiilor pentru perioade de timp mai scurte (pînă la 3 luni) sau mai lungi este în continuă creștere.

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI

Preliminarii

În societatea contemporană se apreciază tot mai mult efectele benefice ale participării active a părinților în viața școlii. Numeroase cercetări la nivel internațional și mai puține la nivel național (Cf. 1,2,3,4,) au pus în evidență aspectul determinant al calității interacțiunii dintre familie și școală asupra educației copiilor. Recunoașterea importanței părinților în favorizarea succesului școlar al copiilor a impulsionat autoritățile educative să susțină necesitatea întăririi legăturilor dintre părinți și școală și să le promoveze și la nivel de politici publice. În contextul actual, aceste legături par a fi mai necesare ca niciodată, or, misiunea socială a școlii depășește tot mai mult simpla atingere a obiectivelor pedagogice ale curriculumului școlar, avînd în vedere și faptul că numeroși părinți sînt mult prea preocupați de problemele familiale, profesionale sau sociale pentru a putea urmări evoluția copiilor lor sau coerența dintre educația primită de aceștia în familie și în școală.

Familia a avut întotdeauna o influență decisivă asupra educației, ea este capabilă să reacționeze și să contribuie la dezvoltarea societății (P.Donati), anume ei îi datorăm virtuțile

neamului (C. Narly), în familie se consolidează relațiile dintre generații, care sînt de o importanță crucială pentru evoluția societății umane. (Apud. L. Cuznețov, pag. 12-13)

Principalii factori care ajută copilul în desăvîrșirea propriei educații sînt școala și familia. Pentru o bună colaborare între acești doi factori este nevoie de comunicare. Se afirmă tot mai des că părinții nu au doar rol biologic și obligația de a-i hrăni sau îmbrăca pe copii, ci și datoria morală de a contribui activ la educația lor, că această sarcină nu aparține în exclusivitate școlii. Familia oferă copilului primele informații despre lumea ce îl înconjoară, primele norme și reguli de conduită, dar și climatul social și afectiv necesar trebuințelor și dorințelor sale. Acest tip de relație este hotărîtoare și prin faptul că familia mediază și condiționează comunicarea cu celelalte componente sociale, în special cu școala. Cercetătorii în domeniu susțin că școala și familia sînt cei doi poli de rezistență ai educației, care contribuie prin mijloace specifice la formarea copilului. Familia este prima școală a copilului. Ea este cea care răspunde de trebuințele elementare și de protecția copilului, exercitînd o influență atît de profundă, încît urmele ei ramîn, uneori, întipărite pentru toată viața în profilul moral-spiritual al acestuia. Familia ocupă un loc aparte în sistemul instituțional al educației. Acțiunea ei pe întreaga perioadă a dezvoltării include și toate laturile formării personalității. Ea reprezintă unul dintre mediile de socializare și educare cele mai complete, datorită posibilității de a-l introduce pe copil în cele mai variabile situații și de a acționa asupra lui prin cele mai complexe și firești mijloace.

Lipsa de colaborare duce spre un eșec și, din nefericire, cel învins este copilul, cel căruia dorim să-i oferim tot ce este mai bun. În contextul social-economic actual, desprindem două condiții contradictorii: părinții sînt îngrijorați de viitorul copiilor lor, dar, concomitent, nu au timp și răbdare să acorde problemelor acestora atenția necesară. Relația lor cu școala este ignorată sau evitată, acțiunile educative ale celor două instituții, școala și familia, desfășurîndu-se oarecum separat. Este o sarcină a școlii, a personalului didactic, să identifice situațiile problematice, să dirijeze strategiile educative ale familiei în favoarea elevului și, mai ales, să conștientizeze faptul că parteneriatul școală-familie este determinant în obținerea performanțelor școlare și asigurarea unei vieți de calitate copilului. (Cf.9)

Studiile părinților, în special ale mamei, influențează frecvent modul de educare a copilului, dar și gradul de implicare în viața școlii pe care o frecventează el. În cercetarea de față ne-am propus să analizăm și nivelul educațional al mamei (ultima instituție de învățămînt absolvită) în corelație cu așteptările părinților cu privire la educația copiilor (Tabelul 1). Astfel, constatăm că mamele își doresc un nivel mult mai ridicat de studii pentru copiii lor, peste jumătate din interviuate își văd copiii cu studii superioare.

Tabel 1. Nivelul de studii al mamei versus așteptările mamei cu privire la nivelul de studii al copilului

Studii	Nivel studii mama	Nivel studii așteptat de la copil
Fără studii	1,2	0
Studii medii incomplete	22,5	1,2
Școală generală	26,2	2,6
Școală profesională	21,7	14,5
Liceu	0,8	3,7
Scoală postliceală (colegiu)	13,7	16,0
Studii superioare incomplete	3,3	2,6
Studii superioare complete	10,4	51,3
Master, doctorat	0,2	5,0

În același timp, datele studiului indică că peste 76 la sută din mame nu au avut posibilitatea, pe parcursul ultimilor 2 ani, să frecventeze cursuri de instruire care să le permită să se dezvolte atât în plan profesional, cât și personal. Doar 14 la sută au beneficiat de training-uri, seminarii sau școli de vară. Cursurile au durat 10-50 de ore – pentru 5,9% din mame, mai puțin de 10 ore – pentru 4,2% și mai mult de 50 de ore – doar pentru 3,9%. În acest context, s-a evaluat interesul mamei pentru implicare în asemenea activități și s-a constatat că 52,2% din interviuate sînt interesate de aceste posibilități, 22,4% nu au manifestat interes și 18,5% – nu știu.

Analizînd **dimensiunile participării părinților** în viața școlii, am constatat că, în general, există experiențe și atitudini pozitive față de necesitatea și utilitatea acesteia. În mod tradițional, prevalează întîlnirile colective și transmiterea informațiilor pe cale orală, de obicei prin intermediul copiilor.

Parcurgînd răspunsurile la întrebarea „De cîte ori, în decursul anului trecut, cineva din familia dvs. a fost invitat la școală pentru întîlniri cu clasa sau pentru ședințe și întîlniri cu părinții?”, constatăm că 32,8 % din respondenți au indicat de 2-3 ori, iar 61,3 % – mai mult de 3 ori. Studiul ne oferă posibilitatea să vedem cît de receptivi au fost părinții la aceste invitații: marea majoritate (79,4 %) au răspuns acestor invitații de grup de fiecare dată.

La rîndul lor, managerii relatează, în unanimitate, că, pe parcursul anului trecut, au invitat părinții pentru întîlniri cu clasa sau întîlniri de grup cu părinții (inclusiv ședințe cu părinții) mai mult de 3 ori și că marea lor majoritate au participat la aceste întîlniri. Semnificativ este faptul că la respectivele adunări au participat atât diriginții, cât și directorul gimnaziului, fapt ce denotă că problema nu este lăsată doar la discreția unor actori școlari. Altfel stau lucrurile atunci cînd e vorba de întîlniri cu psihologul școlii sau cu consilierul de orientare profesională: majoritatea părinților (89,3%) au indicat că nu au fost invitați la astfel de întîlniri niciodată, lucru

confirmat și de manageri. Situația dată este destul de alarmantă, având în vedere că 20 la sută din copiii din Republica Moldova cresc fără prezența fizică a unui sau a ambilor părinți și necesită abordări psihologice individuale. Menționăm însă că lipsa invitațiilor din partea psihologului școlar sau a consilierului de orientare profesională se explică frecvent prin lipsa acestor specialiști în statele de funcții din instituții. Chiar dacă facultățile de psihologie de la 5 universități din republică pregătesc psihologi școlari, majoritatea absolvenților pleacă la muncă peste hotare sau preferă să rămână șomeri.

Semnificativ este faptul că în opinia a 98,1% din părinți școala trebuie să-i invite și să-i implice în activitatea ei, părere împărtășită și de majoritatea managerilor școlarii.

În comparație cu întâlnirile de grup cu părinții, la cele individuale școala recurge cu mult mai rar. Astfel, 11 la sută din respondenți au declarat că pe parcursul anului trecut au fost invitați la întâlniri individuale o singură dată, 11 la sută – de 2-3 ori și 8 la sută – mai mult de 3 ori. În același timp, 68,6% din părinți nu au fost invitați niciodată la asemenea întruniri (Tabelul 2).

Managerii școlari însă au menționat că astfel de întâlniri se desfășoară des. Această afirmație este susținută de cele relevate de părinți: 61,5% au indicat că au răspuns pozitiv la aceste invitații individuale mai mult de 3 ori și doar 7,1% că nu s-au implicat niciodată.

Tabelul 2. *Invitarea părinților de către reprezentanții școlii și răspunsul acestora la invitație, întâlniri de grup versus întâlniri individuale, opinia părinților, %*

	Au fost invitați la întâlniri		Au răspuns invitației de a participa	
	De grup, cu clasa	Individuale	De grup, cu clasa	Individuale
Niciodată	1,4	68,6	1,3	7,1
O dată	3,7	11,0	4,3	21,3
De 2-3 ori	32,8	10,9	13,5	8,6
Mai mult de 3 ori	61,3	8,1	79,4	61,5
Nu știu/Nu îmi amintesc	0,8	1,4	1,5	1,5

Marea majoritate a părinților (95,6%) cred că cel puțin un membru al familiei are datoria să participe la aceste întâlniri, fiindcă, în opinia a 96,3% din respondenți, în acest mod l-ar putea ajuta pe copil. În același timp, este important că participanții la studiu, în proporție de 94,4 la sută, se consideră capabili și competenți de a participa la asemenea întâlniri, de grup sau individuale. Oricum, datele studiului indică necesitatea unei comunicări mai eficiente între părinți și profesori, astfel încât conlucrarea și cooperarea cotidiană școală-părinți să devină o experiență firească.

Întrebați dacă primesc de la școală informații în scris despre progresul copilului (la ședințele cu părinții, prin intermediul copilului sau la domiciliu), circa 70% din intervievați au afirmat că, pe parcursul anului trecut, au primit de 2-3 ori și mai mult, 9,9% – o singură dată, 18,5% – niciodată, iar 1,8% nu își amintesc. Și majoritatea managerilor au indicat că expediază

următoarele note informative – (i) informații administrative, inclusiv despre ședințele cu părinții; (ii) orarul lecțiilor, (iii) rezultatele copiilor la învățătură, eventual notele; (iv) recomandări pentru părinți; (v) date despre disciplina și comportamentul copiilor etc. – mai mult de 3 ori pe an.

Concomitent, 59,3% din părinți au indicat că nu au primit niciodată informații scrise despre cum poate fi ajutat copilul să învețe, despre școală, reguli și conținutul lecțiilor, 25,2% – de 2-3 ori și mai mult de 3 ori, 10,5% – o singură dată. Pe de altă parte, mai mult de jumătate din managerii instituțiilor de învățământ au declarat că transmit asemenea informații părinților de 2-3 ori și mai mult de 3 ori pe an. Această diferență în declarații poate fi explicată fie de tendința managerilor de a prezenta situația pozitiv, fie din cauza că aceste informații nu ajung întotdeauna la părinți. Datele studiului indică în același timp că părinții din mediul urban primesc asemenea informații mai frecvent decât cei din mediul rural (29,2% din părinții din mediul urban au primit asemenea informații de 2-3 ori și mai mult de 3 ori comparativ cu 21,6% din mediul rural).

Informațiile scrise cu privire la aspectele de sănătate, droguri, violență nu au pavenit niciodată la 51,5% din părinți, o singură dată – la 15,8%, de 2-3 ori – la 18,2%, mai mult de 3 ori – la 11,5%, nu știu, nu își amintesc – 3%. Peste 80 la sută dintre cei care au primit informațiile le-au citit, iar 88,3% cred că școala ar trebui să furnizeze astfel de date părinților.

Buletine informative ale școlii sau ale clasei sînt transmise părinților foarte rar: 52,6% din părinți afirmă că nu au văzut niciodată asemenea informații. Peste 85 la sută dintre cei care le-au primit le-au citit și 82% consideră că școala ar trebui să trimită astfel de informații. Însă doar 12 manageri intervievați consideră modalitatea de a transmite buletine părinților binevenită și utilă. Deci, deși părinții așteaptă informații scrise, eventual buletine, nu toți managerii conștientizează necesitatea acestora.

Aproximativ 95 la sută dintre părinții intervievați se consideră suficient de capabili și competenți de a lua cunoștință de toate tipurile de informații puse la dispoziție de școală și conștientizează necesitatea citirii acestora pentru a-și ajuta copilul.

Referitor la **sprijinul acordat în învățare**, aproximativ 90 la sută din părinți cred că școala ar trebui să ceară familiei să acorde ajutor copilului în efectuarea temelor, aceeași opinie o împărtășesc și managerii. Peste 90 la sută din părinți au afirmat că în familie există cineva capabil și competent care să ajute copilul și că este datoria familiei să se implice în această activitate.

Majoritatea părinților și managerilor au relatat că un copil obișnuit își face zilnic temele în medie între 1 oră și 30 de minute și 2 ore (56,2 % – 1 oră 30 minute-2 ore, 33,7% – mai mult de 2 ore, 8,5% – mai puțin de 1 oră și 30 minute și 1,6% – nu știu) . Concomitent, se atestă diferențe în ceea ce privește timpul de efectuare a temelor după mediul de reședință al copiilor.

Astfel, 37,1% din copiii din mediul rural și 29,8% din mediul urban își fac temele de casă mai mult de 2 ore.

Ministerul Educației susține că, în ultima vreme, , din partea părinților parvin foarte multe plângeri privind volumul mare de teme de casă, caracterul aglomerat al curricula, afectarea sănătății copiilor care petrec minimum 3-4 ore pentru realizarea temelor de casă. În același timp, studiul nu ne permite să abordăm profund acest subiect, întrucât părinții au fost întrebați doar despre timpul pe care copiii îl dedică pregătirii temelor, nu și despre dificultățile pe care le întâmpină. Cu toate acestea, semnalăm o cunoaștere superficială a problemei date de către o parte din părinți.

În peste 55 la sută din cazuri, copiii sînt ajutați în efectuarea temelor de casă de mama, 18 la sută – de altcineva, 17 la sută – de nimeni și doar în 8 la sută de tata. Constatăm astfel diferențe semnificative privind gradul de implicare a mamei sau tatei în efectuarea temelor. În același timp, numărul copiilor care au nevoie de ajutor în efectuarea temelor pentru acasă este foarte mare, doar 17 la sută le pot realiza singuri, în baza cunoștințelor căpătate la școală. De aceea, semnalăm necesitatea analizei și discutării acestui subiect de către specialiștii în domeniu, reieșind din faptul că părinții nu întotdeauna pot oferi suportul necesar.

Fiind întrebați despre dificultățile pe care le întâmpină copiii la școală, 63,8% din părinți au indicat că nu se confruntă cu nici o dificultate, 28,5% – cu dificultăți de învățare, 9,4% – cu dificultăți comportamentale, 6,1% – cu dificultăți de comunicare cu profesorii și cu personalul, 7,1% – cu dificultăți de relaționare cu colegii (răspuns multiplu). Într-o măsură mai mare cu anumite dificultăți se confruntă copiii din mediul urban. Astfel, 12,3% din părinții din mediul urban au menționat probleme comportamentale (doar 6,8% din mediul rural), 10,1% probleme de relaționare cu colegii (doar 4,5% din mediul rural) și 9,1% probleme de comunicare cu profesorii și cu personalul (doar 3,5% din mediul rural).

Pentru a avea o viziune de ansamblu asupra gradului de implicare a părinților în educația copiilor, inclusiv în cultivarea dragostei pentru carte, s-a încercat să se cunoască numărul de cărți din cadrul gospodăriei (atît pentru copii, cît și pentru adulți, excepție făcînd manualele școlare). S-a constatat că în 39,8% din gospodării sînt prezente între 1-10 cărți; în 28,6% – 11-50 de cărți; 10,2% – 51-100 de cărți; 7,6% – de la 101 la peste 500 de cărți. Semnificativ este faptul că în 13,1% din gospodării nu există nici o carte. Numărul gospodăriilor fără nici o carte este dublu în mediul rural, comparativ cu cel urban. Cifrele date sînt alarmante pentru acest secol al informației, cînd coeficientul de dezvoltare intelectuală urmează să crească în progresie geometrică, inclusiv pentru o țară mică ca a noastră, care, pentru a se integra pe deplin în comunitatea europeană are nevoie de cetățeni cu un statut intelectual avansat. În același timp,

datele indică atât situația prezentă din Republica Moldova, cât și cea de viitor, întrucât dragostea de carte trebuie cultivată de la o vîrstă fragedă.

Poziții, funcții ale părinților în școală

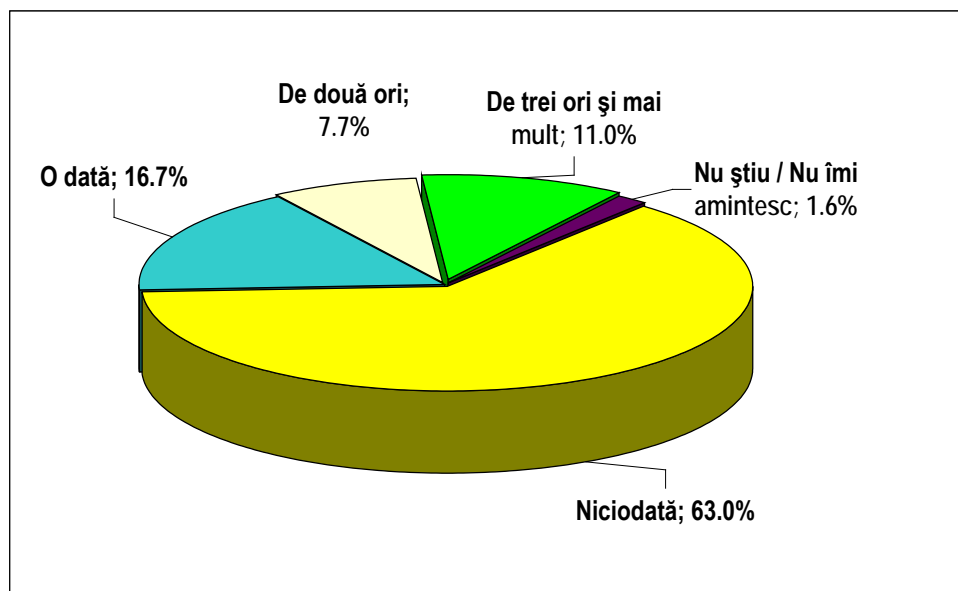
Părinții se pot implica în luarea deciziilor cu privire la școală prin 3 modalități: (i) fiind membri ai Consiliului școlii, (ii) fiind membri ai Comitetului de părinți, (iii) fiind membri ai Asociațiilor părinți-profesori sau părinți-profesori-elevi, (iv) fiind membri ai Comitetului clasei etc.

Datele studiului indică însă că o parte din managerii instituțiilor de învățămînt nu percep toate aceste posibilități. Astfel, doar $\frac{3}{4}$ din manageri au menționat că regulamentul școlii stipulează faptul că părinții trebuie să facă parte din Consiliul școlii și că în acesta sînt implicați 3-4 părinți. În 5 din instituțiile în care s-a realizat studiul (4 din mediul rural și una din mediul urban (mun.Chișinău) din componența Consiliului școlii nu face parte nici un părinte.

Dacă în cazul implicării părinților în Consiliul școlar am constatat unele neclarități, atunci în ceea ce privește Comitetul părinților acestea dispar. Astfel, în toate cele 30 de instituții, Comitetul părinților este unul funcțional, fiind format din 10 membri. Asociații părintești funcționează doar în 19 instituții din cele 30 vizate, numărul de membri variind de la cîteva părinți la cîteva sute, în funcție de numărul de elevi.

În ultimii 3 ani, 16,7% din părinții chestionați au reprezentat clasa în care își fac studiile copiii lor – o dată, 7,7% – de 2 ori, 11,1% – de 3 ori și mai mult (Figura 1).

Figura 1. Ponderea părinților ce au declarat că au fost reprezentați în ultimii 3 ani

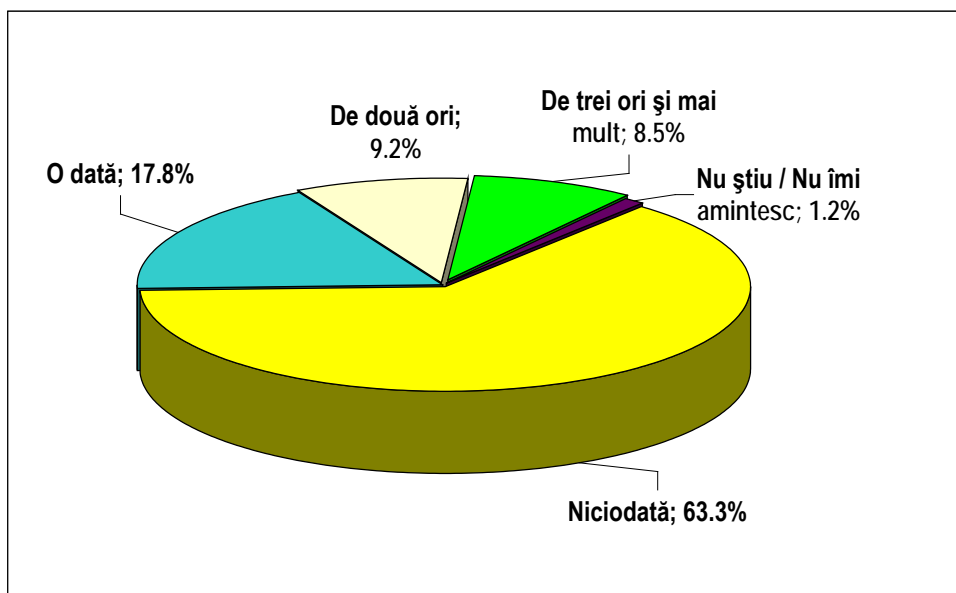

Aceleași tendințe le observăm în ceea ce privește gradul de implicare a părinților în calitate de membri ai Consiliului școlar, ai Comitetului de părinți sau ai altei organizații similare: 17,8% s-au implicat o dată, 9,2% – de 2 ori și 8,5% – de 3 ori și mai mult (Figura 2). Peste 65 la sută din părinți se consideră suficient de capabili și competenți pentru a onora asemenea obligații,

ceilalți – că nu sau nu știu dacă le-ar putea onora. În același timp, 58,3% din părinți sînt de părere că este de datoria familiei să ia parte la activitatea acestor organizații.

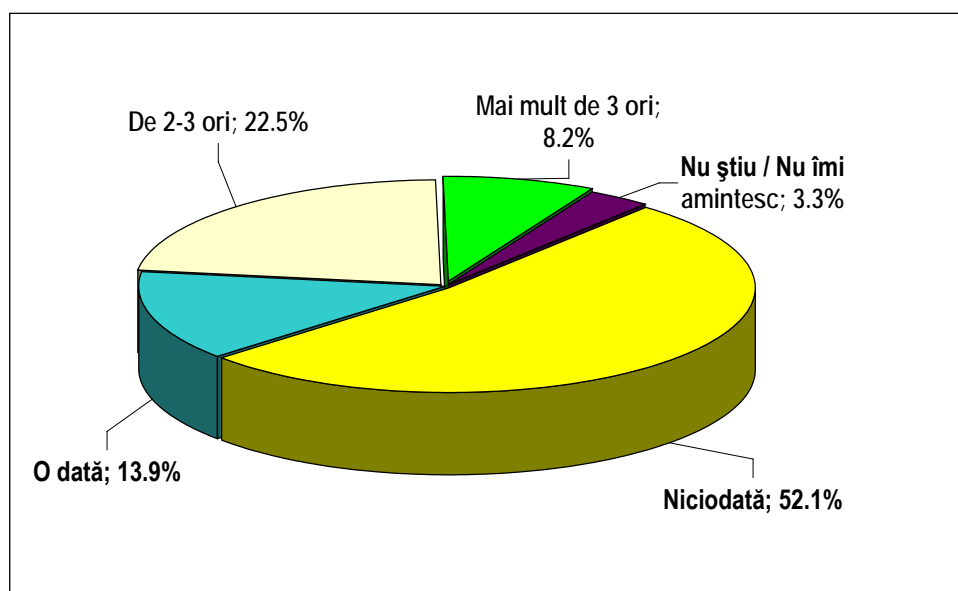
Nu în ultimul rînd, părinții au fost întrebați dacă implicarea lor în organele de luare a deciziilor la nivelul școlii îi ajută pe copii. Datele colectate indică că 64,4% din părinții care sînt sau au fost membri ai Comitetului părintesc etc. și 26,0% din părinții care nu au fost membri cred că acest membership îi ajută.

Figura 2. Ponderea părinților ce au declarat că au fost membri ai Consiliului școlar, al Comitetului de părinți etc. în ultimii 3 ani

Activitățile de voluntariat și acordarea de suport în desfășurarea activităților sportive, sociale și culturale – piese de teatru, concerte, excursii – sînt foarte modest exploatate atît de părinți, cît și de profesori, deoarece, în decursul anului trecut, mai mult de 52 la sută din părinți nu au fost invitați niciodată să se implice în viața școlii cu asemenea ocazii, deși peste 70 la sută dintre cei solicitați au răspuns pozitiv la astfel de invitații. Sînt împărțite părerile părinților cu referire la faptul dacă școala ar trebui să le ceară ajutorul pentru astfel de activități: 76 la sută optează pentru implicarea părinților în activitățile de voluntariat, 15 la sută sînt împotriva și 9 la sută nu au o părere vizavi de acest subiect.

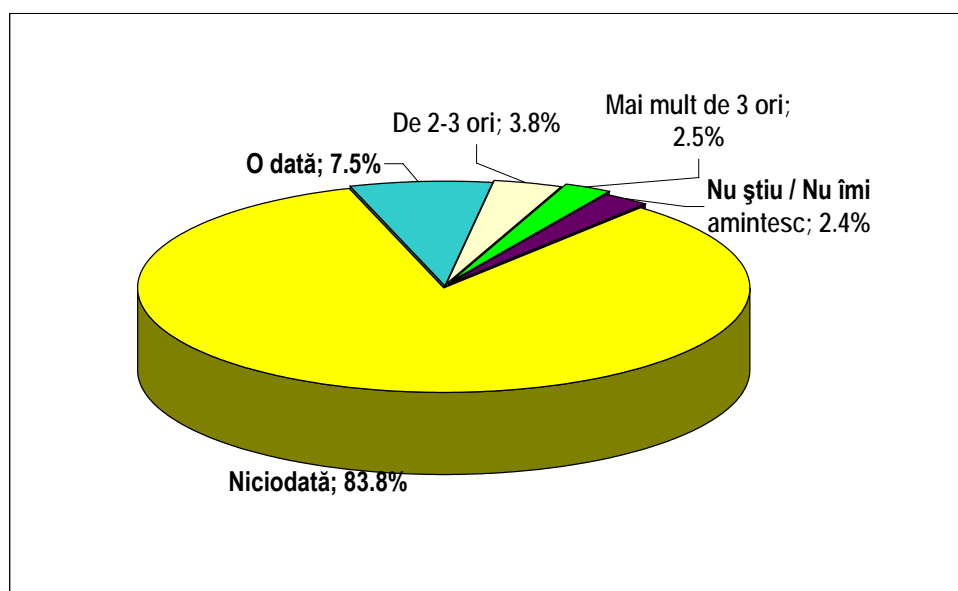
Figura 3. Ponderea părinților implicați în activități de voluntariat

Includerea în activitățile de voluntariat (gen discuții despre profesii, cîntatul la un instrument sau oferirea consilierii pentru profesori) de asemenea este puțin explorată de școală: 83,8% din părinți au indicat că niciodată nu au fost rugați să facă acest lucru, 7,5% – o dată, 3,8% – de 2-3 ori; 2,5% – mai mult de 3 ori.

Studiul ne permite să cunoaștem și gradul de implicare a părinților în aceste activități. Astfel, peste 50 la sută din cei ce au primit asemenea invitații au oferit ajutor de fiecare dată, 35 la sută – cel puțin 1 dată și doar 6 la sută – niciodată. Or, 61,9% din părinții participanți la sondaj consideră că școala trebuie să ceară suportul părinților în acest scop, 24,5% – nu, ceilalți nu au o părere clară la acest subiect.

Figura 4. Ponderea părinților care au participat la activități didactice

Cu privire la acordare de ajutor la bibliotecă, în cantină, la locul de joacă nu au fost solicitați niciodată 84 la sută din părinții intervievați. Din cei care au fost invitați, 62,7% au răspuns pozitiv de fiecare dată, 16,1% – de cele mai multe ori, 14,3% – o singură dată și doar 3,1% nu s-au implicat niciodată (3,7% nu-și amintesc). 53,4% din părinți cred că școala ar trebui să le ceară asemenea ajutor.

Atitudinea părinților față de implicarea în activitățile de voluntariat este diversă: 55,7% susțin că cineva din familie este capabil și competent să se implice și 39,6% neagă acest lucru. În același timp, 57,4% consideră că este de datoria familiei să se implice și 29,4% nu sînt de acord cu aceasta. Și mai mulți părinți – 66 la sută – cred că exercitînd activități de voluntariat își ajută propriii copii.

Managerii, la rîndul lor, apreciază potențialul părinților și deschiderea acestora pentru antrenare în activitățile de voluntariat. Rămîne doar ca acest lucru să se extindă la nivel de experiență didactică necesară și utilă.

Participarea la luarea de decizii

Majoritatea părinților (46,5%) susțin că în decursul anului trecut nu li s-a cerut niciodată, nici lor, nici altor membri ai familiei, să se pronunțe referitor la gestionarea banilor în școală, comparativ cu 21,6% cărora li s-a solicitat părerea de 2-3 ori, 14,4% – mai mult de 3 ori și tot 14,4% – o singură dată. Constatăm membrilor Comitetului părintesc li se solicită opinia mult mai frecvent (48,8% – de 2-3 ori și mai mult de 3 ori) decît celor care nu fac parte din acesta (29% au fost întrebați de 2-3 ori sau mai mult de 3 ori).

Din cei care au fost întrebați, 69,4% și-au exprimat punctul de vedere întotdeauna, școala a ținut cont de această părere în totalitate în viziunea a 44,9% din părinți, în mare măsură – 36,1%, în mică măsură – 11,5%, nu sunt la curent – 5,6% din respondenți și doar 1,9% au

menționat că de părerea lor nu s-a ținut cont. 77,5% din părinți cred că școala ar trebui să le ceară părerea în astfel de cazuri.

În ce privește activitățile extracurriculare – sportul, limbile străine, artele, organizarea evenimentelor școlare – aniversări, excursii și discutarea unor probleme de sănătate și siguranță – paznici, traversarea intersecțiilor, camere de supraveghere, droguri, relația cu poliția, majoritatea managerilor au relatat că au cerut opinia părinților de 2-3 ori pe an. În același timp, părerea părinților nu a fost solicitată pe parcursul anului trecut în 62,6% de cazuri în ceea ce privește organizarea activităților extracurriculare, în 46,1% de cazuri – în ceea ce privește organizarea evenimentelor școlare, în 50,7% de cazuri – în ceea ce privește problemele de sănătate și siguranță. Pe de altă parte, atât managerii, cât și părinții recunosc importanța discuțiilor și a implicării părinților în luarea deciziilor cu privire la toate activitățile menționate mai sus.

Datele studiului indică că părinții au încercat să influențeze anumite aspecte din viața școlii în mod individual, fiind axați pe problemele propriilor copii și, de obicei, au obținut soluționarea acestora. Cu regret, părinții nu sînt obișnuiți să-și conjuge eforturile întru soluționarea unei probleme comune (85% – nu au încercat o asemenea experiență niciodată).

Constatăm că implicarea părinților în activitatea școlii la diverse niveluri și aspecte este totuși redusă. Printre motivele care influențează gradul redus de implicare sînt părinții, cât și managerii au menționat fenomenul migrației la muncă peste hotare, indiferența unor părinți față de educația copiilor, situația economică precară, lipsa de timp etc. Analizînd comparativ concluziile managerilor și ale părinților, observăm că deși managerii recunosc importanța participării tuturor părinților, în mod tradițional, la nivel de clasă se conlucrează cu 2-3 părinți, ceilalți fiind contactați doar pentru a se prezenta la ședințe colective și în cazuri extreme.

Activitățile extracurriculare – sport, limbi străine, arte (în afara programei școlare)

Solicitările cadrelor didactice și activismul părinților în ceea ce privește acțiunile extracurriculare ar trebui să fie evidente. În același timp, 62,2% din părinți au relatat că, pe parcursul anului trecut, nu li s-a cerut părerea despre activitățile extracurriculare niciodată; 12,6% – că li s-a cerut o singură dată, 13,8% – de 2-3 ori și doar 5,2% – mai mult de 3 ori. Cei întrebați și-au expus părerea de fiecare dată și 72,2% – în cele mai multe cazuri. De această părere s-a ținut cont în totalitate, în viziunea a 43,9% din respondenți, în mare măsură – în viziunea a 35,6%, în mică măsură – 12,3% și nu s-a ținut cont doar în viziunea a 2,1% din respondenți. 73 la sută din părinți susțin că școala ar trebui să le ceară părerea în ceea ce privește organizarea activităților în afara programei școlare.

Organizarea evenimentelor școlare – aniversări, excursii (nu doar pentru acordarea de ajutor)

Profesorii recurg rar la părerea părinților și în ceea ce privește organizarea unor excursii, aniversări. 46,1% din părinți afirmă că nu au fost întrebați niciodată pe parcursul anului trecut despre asemenea activități. Doar 12,3 % au indicat că școala i-a întrebat despre organizarea unor astfel de activități mai mult de 3 ori, 22,8% – de 2-3 ori și 12,1% – o singură dată. Aproximativ 80 la sută s-au exprimat pe marginea subiectului atunci când au fost întrebați și cred că școala ar trebui să recurgă în mod obișnuit la astfel de abordări.

Probleme de sănătate și siguranță – paznici, traversarea intersecțiilor, camere de supraveghere, droguri, relația cu poliția

Pe parcursul anului trecut, peste 50 la sută din părinți nu au fost întrebați niciodată privitor la problemele de sănătate și siguranță, 14,1% – li s-a solicitat opinia o singură dată, 18,9% – de 2-3 ori și 12% – mai mult de 3 ori. 50 la sută din cei cărora li s-a solicitat părerea au răspuns de fiecare dată cu intervenții prompte. În același timp, 85,6% din părinții participanți la sondaj consideră că școala trebuie să ceară părerea părinților în astfel de cazuri.

În ceea ce privește **conducerea și organizarea școlii în general (unirea sau închiderea unor clase sau școli, schimbarea locației, schimbarea tipului de școlii)**, inclusiv problemele de politică educațională, marea majoritate a managerilor (22 din 30) cred că trebuie să ceară opinia părinților. Această părere însă este împărtășită doar de 59,3% din părinți, pe când 27,4% cred că nu este necesar să se pronunțe, iar 13,3% – nu știu. Pe parcursul anului trecut doar 23% din părinți au fost solicitați să-și expună părerea despre conducerea și organizarea școlii. 90 la sută și-au exprimat opinia în acest sens. 46,4% din părinți au indicat că de opinia lor s-a ținut cont în totalitate, 37,4% – în mare măsură, 7,2% – în mică măsură, 3,8% susțin că părerea lor nu a fost luat în considerare și 5,1% – nu știu dacă s-a ținut cont de ea.

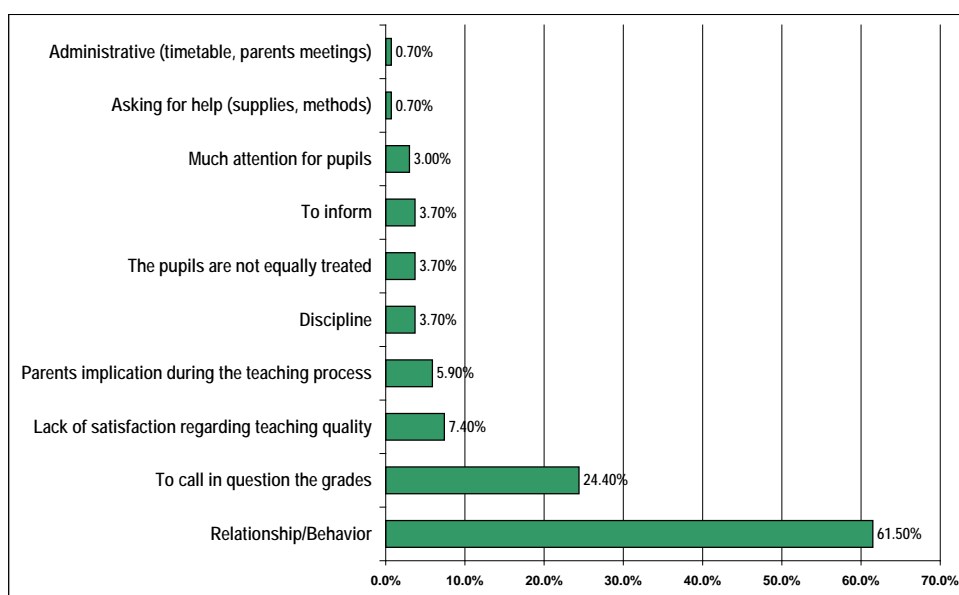
Marea majoritate a managerilor au relatat că școala trebuie să cunoască opinia părinților și referitor la **activitățile educaționale (conținutul lecțiilor, alegerea sau evaluarea profesorilor, supraîncărcarea elevului, temele pentru acasă)**, părere împărtășită de 68,4% din părinți, comparativ cu 20% care susțin că părinții nu trebuie să-și exprime părerea la acest capitol și 11,6% care nu au o poziție în acest sens. Doar 36,6% din părinții intervievați au relatat că pe parcursul anului trecut li s-a solicitat părerea cu privire la organizarea activităților educaționale. Datele indică că 56% din cei întrebați și-au expus părerea de fiecare dată, 23,9% – deseori, 11,6% – o singură dată, 8,5% – niciodată. Semnificativ este faptul, că în viziunea părinților, administrația școlii a ținut cont de opinia lor în totalitate în 32 la sută din cazuri, în mare măsură – în 38 la sută din cazuri, în mică măsură – în 15 la sută din cazuri, nu s-a ținut cont în 4 la sută din cazuri, iar 11 la sută din părinți nu cunosc dacă opinia lor a fost luată în considerare.

Cu referire la problemele de **violență în rândul elevilor, exmatriculare sau la alte probleme de disciplină**, aproape toți managerii au indicat că școala trebuie să cunoască opinia

părinților. 78,5% din părinți sînt de acord cu poziția managerilor. Părinții au indicat că, pe parcursul anului trecut, nu li s-a cerut opinia în acest sens niciodată (65,4%) sau foarte rar (o singură dată 11,1%). Peste 78 la sută cred că părinții trebuie informați, iar cei abordați susțin (80,2%) că școala a ținut cont de părerea lor în mare măsură și în totalitate.

Influența părinților. Întrebați dacă au încercat să influențeze o situație din proprie inițiativă, fără a-i pune la curent pe ceilalți părinți, 84,8% din părinții intervievați au răspuns negativ. Părinții (13% din intervievați) care au încercat să rezolve anumite probleme școlare de sine stătător au făcut-o, de cele mai multe ori, atunci cînd a fost vorba de comportamentul și relațiile dintre elevi, calitatea predării, abordarea inadecvată a copilului de către profesor etc. Intențiile părinților au fost susținute în totalitate în 32 la sută din cazuri, în mare măsură – în 27 la sută din cazuri, în mică măsură – în 19 la sută și doar în 10 la sută din cazuri ele au fost neglijate.

Figura 5. Situațiile școlare în care au încercat să intervină părinții

Tipurile de situații care necesită implicarea părinților în procesul decizional. Întrebați dacă se cred suficient de capabili și competenți să participe la luarea de decizii în oricare dintre situațiile enumerate mai sus, 81,8% din părinți au răspuns afirmativ și doar 11,8% – negativ, iar 6,3% au relatat că nu-și pot estima capacitățile; 82,8% din părinți cred că este de datoria familiei să facă acest lucru, 80,4% considerînd că în așa mod își pot ajuta propriul copil..

Cooperarea școală-comunitate

Pe parcursul anului trecut, 74,8% din părinții intervievați nu au primit de la școală suport în probleme de sănătate, condiții de trai sau probleme sociale. Cei 22,6% care au beneficiat de un astfel de ajutor susțin că acesta a vizat alimentația asistența medicală, asigurarea cu

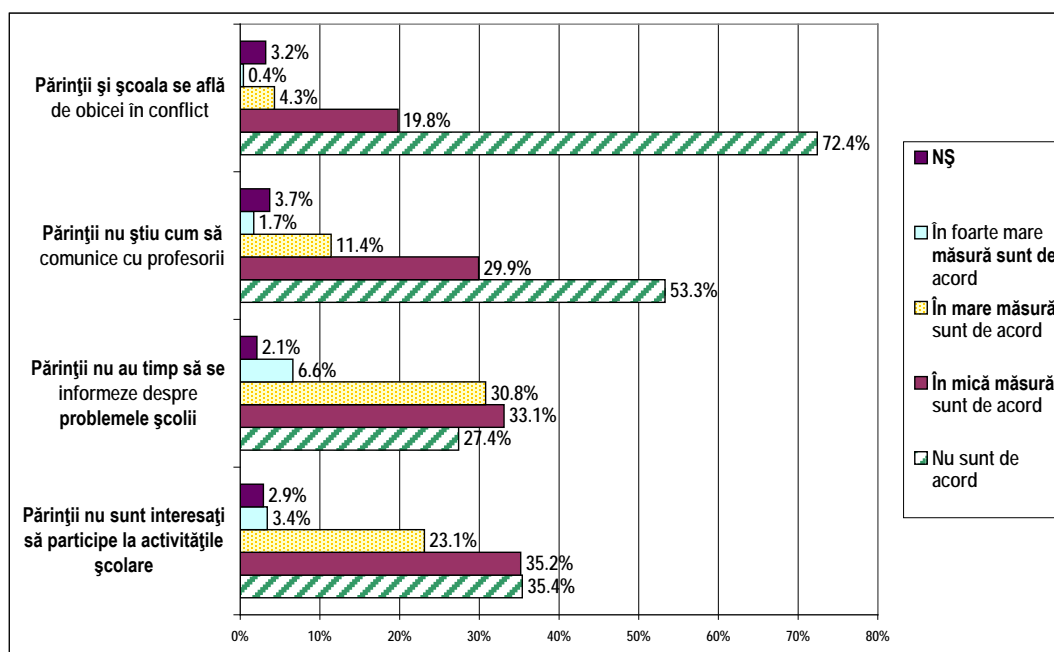
haine și rechizite a copilului etc. Ajutorul oferit de școală a fost acceptat de fiecare dată de 74,7% din părinți, de cele mai multe ori de 7,3%. În același timp, majoritatea managerilor au indicat că pe parcursul anului trecut de ajutor au beneficiat de la 11 la 50 la sută din familiile copiilor din școală.

ALȚI INDICATORI

Școala și părinții sînt doi parteneri educaționali indispensabili creșterii și dezvoltării armonioase a copilului. Capacitatea și disponibilitatea fiecăruia de a comunica eficient și empatic în cadrul parteneriatului este foarte importantă. Totodată, contează foarte mult și viziunea părților vizavi de implicarea și activitatea partenerului. Analizînd percepția familiei privind formele de participare la viața școlară și eventualele motive care influențează gradul de implicare a părinților în viața școlii, se constată în general o atitudine pozitivă față de aportul și disponibilitatea școlii, dar și a părinților înșiși. Astfel, majoritatea nu sînt de acord cu afirmația că părinții și școala se află, de obicei, în conflict (72,4% – deloc, 19,8% – în mică măsură).

Important este că 70,6% din părinți susțin că sînt interesați să participe la viața școlii, însă doar 60,5% au timp pentru a se informa despre problemele ei.

Figura 6. *Aprecierea formelor de participare a părinților (viziunea părinților)*

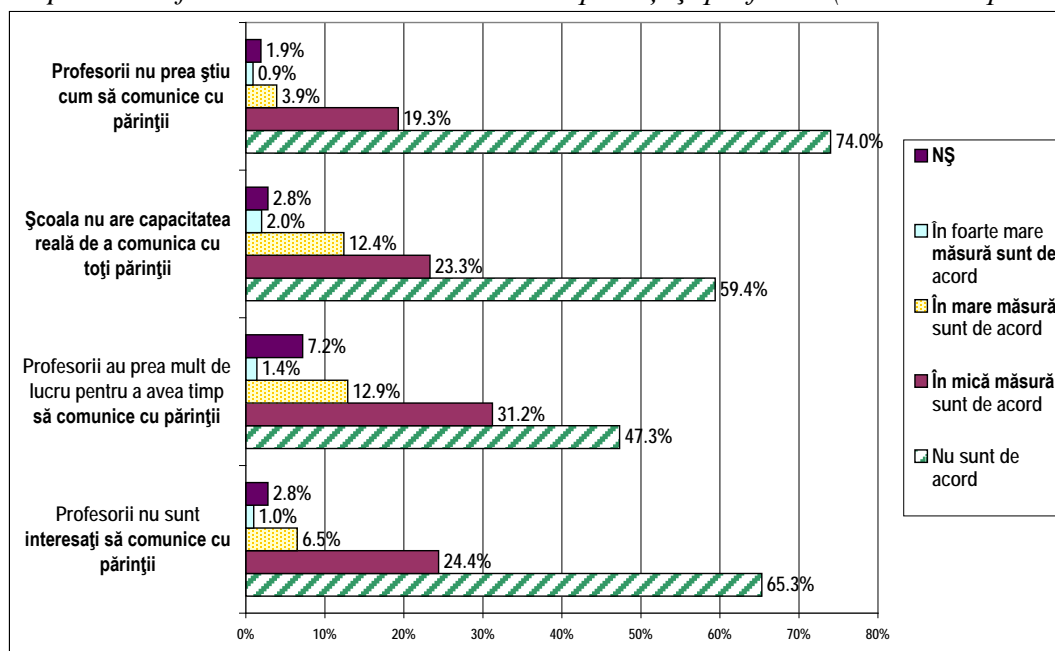

Părinții consideră comunicarea profesorilor cu ei una pozitivă. Astfel, 93,3% afirmă că profesorii știu cum să comunice cu părinții, mai mult decât atât, 89,7% din respondenți consideră că profesorii sînt interesați să comunice cu părinții. În opinia a 78,5% din respondenți, timpul nu constituie un impediment pentru profesori în comunicarea cu părinții.

Școala are capacitate de a comunica cu toți părinții, consideră 82,7% din respondenți. Observăm, astfel, că aspectele abordate mai sus nu sînt considerate a fi problematice de marea majoritate a părinților, iar analiza factorială de tip Alpha denotă un indice înalt de confidențialitate (Cronbach's Alpha = 0.807).

Complementar, analizînd datele sondajului realizat printre manageri, constatăm o asemănare semnificativă între răspunsurile părinților și cele ale managerilor, ceea ce relevă un grad înalt de obiectivitate a răspunsurilor.

Figura 7. Aprecierea formelor de comunicare dintre părinți și profesori (în viziunea părinților)

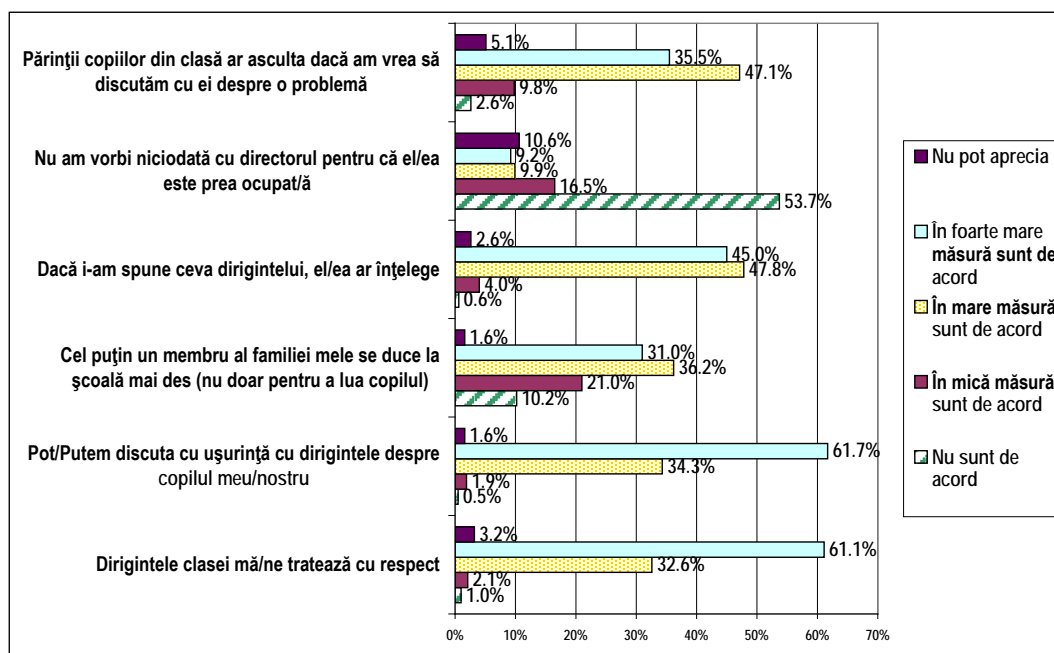
Fiind întrebați despre alte motive ce influențează implicarea părinților în viața școlară, aceștia au numit: migrația unor părinți, interesul scăzut al părinților față de copil, standardele de viață, lipsa timpului etc. Răspunzînd la această întrebare, managerii au plasat pe primul loc migrația părinților și interesul scăzut față de copil (la fel ca și părinții), completînd lista cu atitudinea negativă a unor părinți, lipsa timpului, nivelul de instruire/educație al acestora etc.

Rezultatele obținute la capitolul **percepția părinților privind deschiderea școlii** au reliefat următoarele: 61,1% din părinți sînt de acord cu afirmația precum că dirigințele clasei îi tratează cu respect în foarte mare măsură și 32,6% – în mare măsură. 61,7% din părinți afirmă că pot discuta cu ușurință cu dirigințele despre copilul lor în foarte mare măsură și 34,3% – în mare măsură. În același timp, gradul în care sînt înțeleși de către diriginți este și mai ridicat – 45% din părinți au indicat că sînt înțeleși în foarte mare măsură și 47,8% – în mare măsură.

Școala însă este rar frecventată de către părinți: doar 67 la sută vin la școală mai des (nu numai pentru a lua copilul). Mult mai puțini părinți au discutat cu directorul – doar 20 la sută, întrucît, de cele mai dese ori, acesta este ocupat.

Studiul dat indică un nivel înalt de receptivitate și din partea altor părinți de a discuta anumite probleme. Astfel, 82,6% dintre cei intervievați au afirmat că părinții copiilor din clasă nu ar refuza să discute despre o problemă dacă ar fi solicitați s-o facă. Constatăm deci o atitudine și percepție pozitivă a părinților asupra deschiderii școlii. Date parțial confirmate de discuțiile focus-group, care au precedat respectivul sondaj

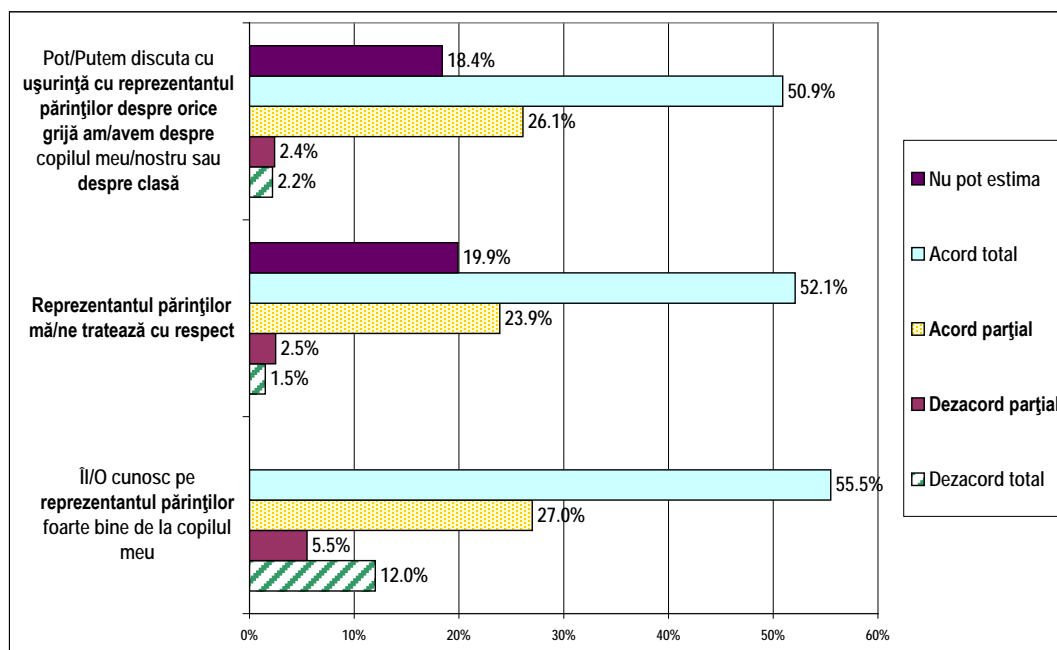
Figura 8. Percepția asupra deschiderii școlii (în viziunea părinților)

Reprezentanții părinților

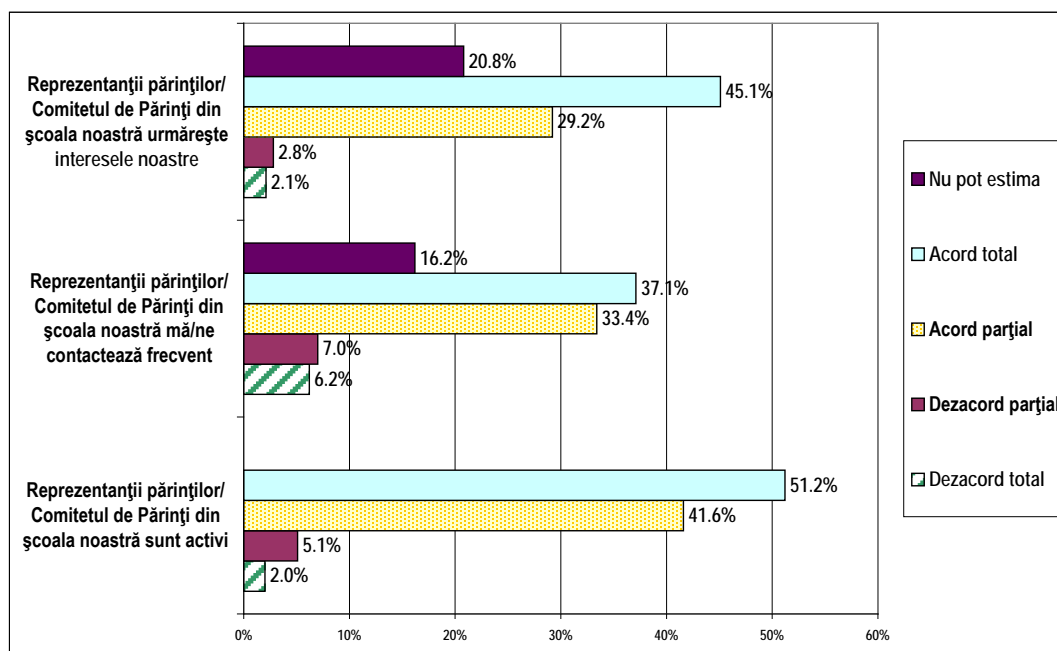
Opinia părinților despre membrii Comitetului de părinți sau ai altor asociații școlare similare (părinții care le reprezintă interesele cu excepția celor care sînt membri ai Consiliului școlii) este una favorabilă. Datele studiului indică că majoritatea părinților își cunosc reprezentanții și îi apreciază ca fiind activi și deschiși pentru colaborare. Astfel, 82,5% afirmă că îl știu pe reprezentantul părinților de la copilul lor, iar 76% au indicat că reprezentantul părinților din clasă îi tratează cu respect; în același timp, aproximativ 20% afirmă că nu pot estima acest lucru. Doar 77% din părinți au menționat că pot discuta cu ușurință cu reprezentantul părinților despre orice subiect legat de copilul lor sau despre clasă în general.

Figura 9. Aprecierea relației cu reprezentantul părinților

Semnificativ este faptul că 92,8% din părinți consideră că reprezentanții Comitetului de părinți din școala lor sînt activi, 70,5% relevînd că sînt contactați frecvent de aceștia. 74,3% din părinți au menționat că aceștia le reprezintă interesele (20,8% nu s-au putut pronunța la acest subiect din cauza că nu sînt suficient de informați despre inițiativele și activitățile reprezentanților părinților).

Figura 10. Aprecierea activismului reprezentanților părinților

În cadrul eșantionului, 11,9% din părinți (134) fac parte din una dintre organizațiile școlare. Marea majoritate din cei nominalizați (83,6%) sînt membri ai Comitetului de părinți sau ai altei asociații școlare similare, ceilalți (16,4%) fac parte din Consiliul școlii. Majoritatea sînt membri în aceste organizații de mai mult de 12 luni.

Fiind întrebați cum au devenit membri ai consiliului/comitetului, 79,7% au menționat că au fost aleși de ceilalți părinți, 17,3% că au fost desemnați de diriginte și 3,0% – desemnați de director.

Motivele care i-au determinat pe părinți să devină membri ai Comitetului de părinți sau ai altei asociații școlare sînt: dorința de a reprezenta părinții și a aduce în discuție probleme care-i privesc pe toți (90,3%), delegarea acestora de către ceilalți părinți (84,8%), dorința de a schimba anumite lucruri referitoare la toți copiii (81,9%), dorința de a cunoaște mai bine școala (71,5%), dorința de a se implica în viața școlii (71,2%), dorința de a-și ajuta propriul copil (61,4%). Mai puțin importante pentru implicare în activitatea acestor organe sînt dorința de a schimba anumite lucruri referitoare la propriul copil și acceptarea acestei poziții la insistența altor persoane. Analiza răspunsurilor furnizate de părinți indică că majoritatea sînt membri în aceste organizații în scopul de a contribui la optimizarea situației școlare nu numai pentru propriul copil, ci pentru întregul colectiv de copii, ca reprezentanți ai tuturor părinților. Constatăm o motivație intrinsecă a părinților, una foarte importantă în vederea realizării cu succes a misiunii de reprezentanți și membri ai organizațiilor de părinți. Totuși, această situație nu este înregistrată la toți respondenții, o parte dintre ei urmînd să realizeze necesitatea unei implicări conștiente, bazate pe o motivație intrinsecă autentică.

Conform datelor studiului, marea majoritate a reprezentanților părinților afirmă că administrația școlii: (i) încearcă să înțeleagă punctul de vedere al părinților și, de cele mai multe ori, ține cont de acesta (81,3%); (ii) este interesată să cunoască opiniile părinților și să țină cont de acestea (70,9%); (iii) este interesată în contribuția părinților (70,1%), dar, de asemenea, își dorește ca părinții să le susțină ideile (64,2%).

Constatăm că marea majoritate a reprezentanților părinților își îndeplinesc conștient obligațiunile. Astfel, 83,5% cunosc toți părinții din clasă, 75,4% discută fără dificultate cu părinții despre grijile copiilor, 69,2% reprezintă eficient interesele părinților, 68,5% sînt activi. Totuși, aceștia contactează mai rar părinții.

Concomitent, 37,2% din părinții intervievați susțin că ei nu au nici o influență în conducerea și organizarea școlii, 30,8% – în ceea ce privește conținutul lecțiilor și manualele școlare, 27,7% – în organizarea activităților extrașcolare etc. Activitățile în care pot interveni țin, în special, de aspectul financiar al școlii (47,4% din părinți au indicat că au multă influență și influență moderată), organizarea evenimentelor școlare (44,3%), problemele legate de violența în rîndul elevilor (41,5%).

Tabelul 3. Aprecierea influenței tuturor părinților în cadrul școlii

	Nu au nici o influență	Au oarecare influență	Au o influență moderată	Au foarte multă influență
Aspectul financiar al școlii – Cum se cheltuiesc banii în școală – clădiri, echipament, materiale	17,6%	35,1%	26,0%	21,4%

Activități extracurriculare (sport, limbi străine, arte etc.)	27,7%	36,2%	24,6%	11,5%
Organizarea evenimentelor școlare (aniversări, excursii etc.) – am influențat decizii, nu am fost doar rugat să ajut	12,8%	42,9%	32,3%	12,0%
Probleme de sănătate și siguranță (paznici, traversarea străzii, camere de supraveghere, droguri, relația cu poliția etc.)	20,6%	42,7%	21,4%	15,3%
Probleme educaționale – conținutul lecțiilor, manualele școlare, alegerea sau evaluarea profesorilor, supraîncărcarea elevilor, temele pentru acasă etc.)	30,8%	34,6%	21,8%	12,8%
Conducerea și organizarea școlii – deschiderea anului școlar, unirea sau închiderea unor clase sau școli, schimbarea locației, schimbarea tipului școlii etc.	37,2%	23,3%	27,9%	11,6%
Violența în rândul elevilor, exmatriculări sau alte probleme disciplinare	21,5%	36,9%	24,6%	16,9%

În cadrul studiului au fost analizați și alți indicatori, pentru a aprecia în ce măsură părinții și managerii își percep responsabilitățile. Astfel, 70,4% din părinți au menționat că școala și părinții trebuie să-și conjuge eforturile pentru ca elevul/copilul să fie fericit la școală; 64,0% – ca să educe copilul pentru a fi o persoană bună; 59,9% – ca să se asigure că elevul/copilul se descurcă la școală; 53,7% – ca să știe ce este bine pentru elev/copil; 52,0% – ca să motiveze copilul/elevul pentru a învăța; 51,8% – ca să se asigure că elevul/copilul este în siguranță la școală. Aceeași viziune o au și majoritatea managerilor. În același timp, este responsabilitatea părinților să intervină dacă ceva nu este bine la școală (56,4% din părinți) și să se asigure că copilul își face temele (54,7%).

Tabelul x. Perceperea responsabilităților comune de către părinți și manageri

	Este atât treaba responsabilitatea școlii, cât și a părinților	
	Viziunea părinților, %	Viziunea managerilor, persoane
Să se asigure că elevul/copilul este fericit la școală	70,4%	26
Să se asigure că elevul/copilul se descurcă la școală	59,9%	23
Să educe elevul/copilul pentru a fi o persoană bună	64,0%	23
Să se asigure că elevul/copilul își face temele	39,2%	17
Să motiveze elevul/copilul pentru a învăța	52,0%	20
Să se asigure că modul de predare este bun	38,4%	11
Să se asigure că există activități extracurriculare bune în cadrul școlii (cum ar fi cluburile)	38,5%	14
Să se asigure că elevul/copilul este în siguranță la școală	51,8%	16
Să știe ce este bine pentru elev/copil	53,7%	25
Să intervină dacă ceva nu este bine la școală	34,0%	15

În concluzie, subliniem necesitatea sporirii interesului ambelor părți pentru implicarea și participarea activă a familiei în viața școlii, pentru identificarea, diversificarea și implementarea a noi tipuri de implicare, care să fie promovate atât „la firul ierbii”, adică la nivel managerial

inferior, cât și la nivel de politică educațională a statului. Or, interesul comun este prestarea unor servicii educaționale de calitate, pentru beneficiul multiaspectual al fiecărui elev, în particular, și al comunității, în general.

La nivel de recomandări finale, insistăm asupra importanței pe care o atribuim implicării părinților în activitatea școlii și asupra impactului pozitiv al acesteia asupra reușitei școlare și asupra confortului psihologic al copilului. Condițiile/factorii care ar contribui la eficientizarea activității Comitetului de părinți, ca organ reprezentativ al puterii părinților sînt: o colaborare mai bună între părinți și școală, implicarea părinților în diferite tipuri de activități, colaborare eficientă între membrii Comitetului, grija pentru activitățile extracurriculare și colectarea surselor financiare.

Sensibilizarea părinților, dar și a colectivului pedagogic (manageri și profesori) pentru sporirea implicării familiei în viața școlii rămîne o problemă complexă atît pentru politica educațională, dar și pentru echipa profesorală a instituției. Contribuțiile părinților în școlile publice, care asigură învățămîntul obligatoriu, urmează să fie mai mult de ordin moral și intelectual, și nu de ordin financiar și material, cum se practică în mod defectuos în prezent.

**Secvențe esențializate din discuțiile pe focus group cu părinții
din Republica Moldova la tema *Participarea părinților în activitatea școlii*
(Termen de realizare – aprilie-mai 2009)**

În startul interviului, participanții au fost întrebați cum se simt ca părinte cu copil de școală, ce sentimente îi încearcă. **Marea majoritate a părinților au răspuns că astăzi este foarte greu să fii părinte cu copil de școală, mai ales din punct de vedere financiar**, că reușesc cu greu să acopere necesitățile copilului și acesta se frustrează atunci cînd se confruntă cu multiple lipsuri, probleme materiale. Mulți copii se duc flămînzi la școală, iar aici nu li se propune nici dejunul, nici prînzul. Paradoxal, dar, deși societatea este mai dezvoltată și copiii la fel, se atestă un procent semnificativ de familii cu copii de școală (mai ales în localitățile rurale) care nu au în casă televizor (de ex., Codreanca, Strășeni). Printre argumentele cu referire la dificultățile prin care trec părinții au fost invocate următoarele: din cauza lipsei uniforme școlare pentru toți elevii sporesc cheltuielile financiare ale familiei, e nevoie de multe haine, pe care acestea nu-și pot permite să le cumpere, apare o competiție nesănătoasă printre elevi. Comportamentul copiilor lasă de dorit, ei fiind influențați negativ de stradă, mass-media, colegi cu probleme de conduită. În multe școli, inclusiv în cele urbane, există problema lipsei de protecție fizică și psihologică, copiilor nefiindu-le asigurată securitatea. Părinții susțin, de asemenea, că nu-i pot ajuta la învățatură,

programele și manualele sînt complicate, aglomerate cu teorie. Ei se simt frustrați atunci cînd ghiozdanul copilului de clasa a III-a sau a V-a cîntărește 12-15 kg, copilul merge încovoiat de povara lui în fiecare zi; sînt prea multe auxiliare didactice la fiecare disciplină. **Mai puțini au spus că este interesant să fii azi părinte cu copil la școală**, deoarece mai ești o dată elev; re-trăiești anii copilăriei; înveți multe lucruri noi, interesante; te străduiești să fii la curent cu noutățile, cu schimbările din societate și te simți încă tînăr etc.

REFORMELE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT

Referitor la faptul cum s-a schimbat școala, în comparație cu timpurile cînd erau ei elevi, și cine beneficiază mai mult de pe urma reformelor, părinții au răspuns diferit. Conform acestora, s-au operat multe schimbări, unele înspre bine, altele nu sînt binevenite din multiple cauze. Beneficiarii reformelor sînt și copiii, și părinții în egală măsură; deși documentele de politică educațională sunt bine elaborate, acestea nu sînt implementate corespunzător. **A scăzut calitatea predării-învățării-evaluării. Copiii sînt mai dezvoltați din punct de vedere intelectual, știu și vor să cunoască mai multe, dar profesorii nu mai au acea motivație de a lucra dezinteresat, nu au nici statutul social de cîndva, nici satisfacție morală și materială.** Statul nu mai poate întreține învățămîntul public; fără contribuția financiară a părinților, școala nu ar putea să existe. Nu se mai desfășoară activități extracurriculare, la țară copiii cu aptitudini deosebite în sport, muzică, desen nu au condiții pentru a-și dezvolta talentul. Pe timpuri, copiii din provincie, din familii cu o situație financiară mai modestă, aveau posibilități de a fi promovați, de a se dezvolta multilateral etc. Altădată nu exista atîta corupție, toți copiii erau relativ egali, li se acorda la lecție atenția cuvenită, chiar dacă nu plăteau nimic profesorului. Astăzi foarte multe școli de la țară nu au profesori de limbi străine, fizică sau matematică, copiii nu studiază o disciplină sau alta cîte jumătate de an. Trecerea de la școala medie la liceu creează probleme mari absolvenților, mulți nu reușesc să susțină examenele de BAC. S-au schimbat accentele – pentru ce învață copilul: pentru viață sau pentru BAC? Mulți copii și părinți ar răspunde că pentru BAC, deoarece aceste note decid soarta lor prin admiterea la o facultate sau alta. Bacalaureatul a devenit o luptă, inclusiv a părinților, pentru note mari, prin relații, care denaturează echivalența acestora cu competențele și eforturile elevilor. Se cumpără subiectele pentru examenele de BAC, se cumpără notele etc. **Cea mai coruptă latură a procesului de învățămînt este, evident, evaluarea.** Evaluarea curentă, necriterială, la fel, generează mari probleme.

Cele mai mari dificultăți cu care se confruntă școala astăzi, în viziunea părinților, sînt:

- **Copiii cu părinții plecați peste hotare creează cele mai mari probleme, deoarece majoritatea au rămas fără nici o supraveghere; sînt asigurați material și financiar, dar latura morală a comportamentului este problematică.**
- **Corupția mare din societate afectează și școala, profesorii nu mai ajută copiii dezinteresat; multe din intențiile de politică educațională rămîn doar la nivel de declarații.**
- **Disciplina la lecții** și în școală a devenit o problemă mare, dacă un părinte vine la școală, poate fi dat jos de copii pe coridoare.
- **Discriminarea copiilor**, în funcție de situația materială a familiei și de locul de trai (în școlile sătești, unde învață copii din 2-3 localități mici).
- Volumul mare de teme de casă suprasolicită copiii responsabili, aceștia le realizează pînă la orele 1, 2 de noapte, ceea ce le afectează sănătatea.
- Școala nu poate rezolva problemele cu care se confruntă, deoarece nu are resurse financiare. Ea nu poate face nimic fără părinți; orice problemă financiară este lăsată pe seama părinților, dar nu este corect, fiindcă învățămîntul este public, de stat, plătim impozite pentru educație, de asemenea plătim lunar pentru Fundația școlii.
- Mulți copii și părinți sînt indiferenți față de nota rea, fiindcă aceasta nu are pentru ei valoare în viață, în societate nu trăiesc mai bine cei care au învățat mai bine. Înainte de la profesori se cerea mai mult, acum aceștia sînt indiferenți față de copii.

PARTICIPAREA ÎN GENERAL ȘI PARTICIPAREA PĂRINȚILOR

La întrebarea „Cum se implică părinții în viața școlii și în ce cazuri participă în luarea de decizii?”, am constatat că se implică mai mult aceiași părinți și, de regulă, părinții celor mai buni elevi. **Cea mai frecventă formă de participare este prezența la ședințele semestriale ale părinților, prezența fiind bună, în proporție de 80-90 la sută, cu excepții, desigur.** În clasele primare participarea la ședințe este mai bună, pe măsură ce elevii cresc și părinții vin mai rar la școală. Marea majoritate a respondenților susțin că se implică în viața școlii prin faptul că se ocupă de copilul lor. Problema principală este lipsa de informare, a unui mecanism eficient de comunicare a școlii cu părinții. Colectarea surselor bănești pentru fondul școlii și al clasei este acțiunea cu nr.1 a școlii. **Majoritatea părinților nu știu care sînt funcțiile Comitetului părinților, nu participă la luarea de decizii, dar se implică mereu în colectarea de mijloace financiare pentru școală.** Ei nu au numit practici pozitive ale Comitetului de părinți, în afară de contribuțiile financiare. **În general, cota de participare a părinților în luarea de decizii este apreciată de părinți ca una foarte mică și ne semnificativă.**

Comitetele părintești funcționează la nivel de clasă cu cîte 3 membri, care se schimbă anual prin rotație, iar la nivelul școlii, în majoritatea instituțiilor, cu cîte 5-9 membri, cîte un

reprezentant de la fiecare clasă. La nivel de clasă, activitatea Comitetului de părinți se cunoaște mai bine, la nivelul școlii – mai puțin. Un exemplu de practică pozitivă: în Gimnaziul Butești, la ședința Comitetului de părinți al școlii, s-a discutat cu copiii care manifestau un comportament deviant, nu respectau regulile de disciplină școlară. Efectul s-a simțit imediat și ei nu au ajuns în vizorul Camerei de Minori a poliției.

În afară de contribuțiile financiare, părinții sînt responsabili, aproape în totalitate, de reparațiile și renovările localului, de înverzirea teritoriului școlii; ajută la organizarea săptămînilor pe obiecte, a diferitelor expoziții, tîrguri, concursuri etc. Altă practică pozitivă de participare este cea a Școlii Primare din Molești. Părinții au insistat ca copiii lor să învețe și limba engleză, nu numai franceza, au scris cereri, le-au depus la direcția școlii, care a coordonat acest demers cu Direcția de Învățămînt. În rezultat, a fost trimis un tînr specialist care după o jumătate de an a plecat; și profesorul de informatică a lucrat un an și a plecat. Profesorii tineri nu vor să rămîna la țară, condițiile de aici nu-i satisfac. În multe școli, peste jumătate din profesori sînt pensionari, „obosiți de viață și de muncă”.

Motivarea pentru participare

Mai mulți părinți susțin că nu sînt motivați să participe în viața școlii, pentru că nu văd rostul Consiliilor părintești, în afara de a aduna bani de la părinți, și că deciziile oricum se iau de administrație, fără a ține cont de părerea lor. În opinia acestora, ar fi binevenită o inițiativă din parte școlii sau din partea unui grup de părinți care i-ar motiva, stimula și „trezi” pe ceilalți părinți. Pregătirea intelectuală și profesională, în general, scade pe an ce trece, de aceea scade și motivația copiilor pentru învățatură, scade și motivația părinților de a se implica în activitatea școlii.

Cele mai multe din inițiativele părinților de implicare constau în a ajuta școala doar cînd apare o problemă sau cînd sînt necesari bani pentru a procura ceva. Părinții intelectuali, cei implicați în activitățile unor ONG-uri, au propus să se organizeze seminarii metodice cu profesorii, pentru a-i iniția în utilizarea tehnologiilor interactive, dar profesorii au fost reticenți la această sugestie (ex., Chișinău). Părinții se întrebă *cum ar putea să-i facă pe profesori să se intereseze de noile realizări din pedagogie și psihologie, să abordeze în mod individual copilul și să inițieze parteneriate viabile și durabile cu familia?*

În multe școli, atitudinea față de copii se formează în funcție de starea materială a acestora, copiii din familiile vulnerabile, deseori, sînt tîgnorați de profesori. Unii predau tema superficial, doar ca să scrie în catalog că au predat-o; dacă ai plătit – ai notă bună, dacă nu – nota este mică: această situație se datorează, în mare parte, salarizării necorespunzătoare a profesorilor. **Părinții sînt rugați să îi ajute pe copii la temele de casă, ca să reușească să realizeze programa de studii.** Mulți profesori nu respectă copilul și copilul nu respectă profesorii, persoanele în vîrstă.

La țară, profesorii se ocupă de agricultură, de creșterea păsărilor și animalelor, alături de țărani, ceea ce le diminuează autoritatea. Mai mulți directori și profesori cred că școala este responsabilă de procesul educațional și de deciziile luate, devenind astfel autosuficientă, fără a apela la consultația sistematică a părinților, acest lucru însă nu este stipulat în vreun act normativ de politică educațională.

Printre principalele obstacole în participarea părinților se numără: indiferența multor părinți; lipsa de timp (mulți părinți sînt angajați în cîteva locuri de muncă și nu le mai rămîne timp pentru școală); absența părinților din familii, fiind plecați la muncă peste hotare; neîncrederea părinților și a copiilor în cadrele didactice și în administrația școlii, lipsa de autoritate a acestora în unele localități etc.

Practic, în școlile din Moldova, părinții nu recunosc că ar fi excluși intenționat din viața școlii. Unele categorii se autoexclud: cei plecați la muncă peste hotare (peste 10 mii de părinți); părinții alcoolici etc. Dezinteresați sînt unii părinți (mai puțini la număr) asigurați din punct de vedere material, preocupați mai mult de serviciu decît de copil. **Părinții se simt excluși din procesul decizional educațional la nivel de politici, nu există cel puțin un organ consultativ creat de părinți care s-ar implica în luarea deciziilor la nivel de politică educațională, de curriculum la decizia școlii.** Copilul ar trebui să aleagă cursurile opționale împreună cu părinții, ceea ce nu se practică, fie că oferta școlii este prea modestă, fie că părinții sînt întrebați doar formal.

În opinia intervievaților, cel mai mare beneficiu de pe urma participării părinților la viața școlii ar fi: atenția mai mare față de propriul copil, îmbunătățirea relației cu școala, cu profesorii, care, în mod evident, va influența pozitiv asupra confortului copilului la școală.

Grupurile de discuție:

Gimnaziul nr. 17, sect. Botanica, Chișinău; grupul mixt de părinți de la gimnaziile Butești și Camenca, raionul Glodeni; Gimnaziul nr.64, Durlăști; Gimnaziul Codreanca, Strășeni; Școala Primară Molești, Ialoveni; un grup de părinți intelectuali, părinți activi, angajați ai unor ONG-uri și ai Centrului Educațional PRO DIDACTICA.

Echipa de cercetare: *dr. Viorica Goraș-Postică (coord.), dr. Diana Cheianu și drd Rima Bezede*

Bibliografie:

1. Bezede R., *Parteneriatul școală-familie: abordări creative în contextul școlii prietenoase copilului*, În: DIDACTICA PRO..., nr.1, 2009.
2. Bezede R., *Parteneriatul școală-familie: calitate și fiabilitate*, În: DIDACTICA PRO..., nr.5-6, 2009.
3. Bezede R., Goraș-Postica V., *Parteneriatul școală-familie-inițiative locale*, C.E. PRO DIDACTICA, Chișinău, 2009.
4. Cuznețov L., *Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei*, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, Chișinău, 2008.
5. Goraș-Postică V. (coord.); Chicu V.; Cheianu D.; Bezede R., *Parteneriatul școală-familie în viziunea managerilor școlari. Raport asupra sondajului național, realizat printre directorii de școli din Republica Moldova*, C.E. PRO DIDACTICA, Chișinău, 2009
6. Macbeth, Al., (coordonator) și colaboratorii, *L'enfant entre l'école et sa famille. Rapport sur les relations entre l'école et sa famille dans les pays des Communautés Européennes*, Bruxells, Comisia Comunităților Europene, Colecția Studii, Seria Educație, nr.13, 1984.
7. Stern H.H., *Educația părinților în lume*, București, Editura Didactica și Pedagogica, 1972
8. Scifos L., Uzicov N., Goraș-Postica V., *Educație pentru dezvoltarea comunității*, C.E. PRO DIDACTICA, 2005.
9. *DROMESQERE EUROSKOLA*, www.dromesqere.net, Proiect finanțat de Comisia Europeană prin programul SOCRATES, INSTITUTUL INTERCULTURAL TIMIȘOARA
10. http://articole.famouswhy.ro/elevul_in_centrul_educatiei__scolii_si_familiei
11. [www. **Calificativ.ro**](http://www.Calificativ.ro)